

Gunilla Egeryd och Göran Claesson vid minnesmonumentet i Lindesberg, där det blir en ceremoni på lördag kl 16.00. Foto: Hans A.

20 år efter Estoniakatastrofen: Får vi någonsin veta sanningen?

Publicerad: 23 september 2014

Författare: Hans Andersson

På söndag är det exakt 20 år sedan M/S Estonia gick under en natt på Östersjön. 33 personer från Lindesberg förlorade livet. För många, många fler blev livet sig aldrig mer likt. - September har sedan dess varit en skitmånad. Man känner sig olustig och tappar energi - först utan att förstå riktigt varför, men vi påminns, framförallt när det är årsdagar.

Nu är det 20-årsdagen och Gunilla Egeryd, drivande ordförande i Röda Korset i Lindesberg och Göran Claesson, ordförande i Föreningen Anhöriga Estonia FAE i Lindesberg håller i trådarna när minnet av de omkomna ska högtidlighållas. Gunilla förlorade sin man Remi. Göran sin dotter Susanne. För dem är höstarna - som för många av de drabbade - alltid jobbiga.

33 personer från kommunen kom aldrig hem, efter den studie- och konferensresa de gjorde tillsammans. De var måltidspersonal i skolor och äldreboende, som skulle komma hem inspirerade och med ny energi till en ny organisation. Gunillas man körde bussen – hon och Göran påminns allt som oftast om vad de förlorat:

– Jag påminns när jag ser fotografierna på min dotter som står där hemma. Jag påminns när pojkarna kommer och hälsar på, säger Göran Claesson. Han är morfar till tre barnbarn – den yngsta var sex år, när mamma Susanne omkom. Hon blev 29 år – rycktes bort alldeles för ung. På minnesstenen vid Frövi kyrka står dottern Susannes namn tillsammans med sju andra namn.

– Visst hände det att jag fortfarande kunde bli arg på Remi att han inte fanns här längre. Det räckte med att jag fick bråka med motorgräsklipparen, för att jag kunde låta det gå ut över honom, säger hon – förstås medveten om den drastiska formuleringen. Sorgen sitter djupare än så. Och ilskan över hur de drabbade, de anhöriga har hanterats är uppenbar hos Gunilla och Göran. De känner att ansvariga – höga politiker, tjänstemän och de som ingick i det s k Etiska Rådet inte har tagit sitt ansvar, inte lyssnat på dem, mörkat och lagt locket på – svikit dem. De har "satt sig till doms över och tyckt för andra", säger Gunilla Egeryd.

Den avgående statsministern Carl Bildt och den tillträdande Ingvar Carlsson (det hade precis varit val 1994) sade att "alla ansträngningar ska göras" för att bärga fartyget och ta upp de omkomna. Tre månader senare hade båda ändrat sig -Estonia och de omkomna "ska förbli i havet". Sveket gäller att män, hustrur och barn lämnats kvar i havet. Att ansvariga hade bråttom att täcka över olycksplatsen. Att det inte gjorts några försök att ta hand om och begrava de döda. Så länge inte fartyget och de döda bärgats, då kan inte Göran lägga Estonia-olyckan åt sidan. Han och Gunilla talar om att till och med fattiga länder tar hand om sina döda, sina drunknade. De jämför med den stora färjekatastrofen utanför Italien för två år sedan – den båten bärgas.

De tycker att det finns så många frågetecken runt olycksorsaken som inte rätats ut. Många överlevande och anhöriga misstror den officiella förklaringen – att det var hårt väder med hög sjö i kombination med att bogvisiret längst fram lossnade, som gjorde att Estonia gick till botten. Överlevande vittnar om att haverikommissionen aldrig hört dem. Göran talar om spekulationer som förts fram genom åren – kom fartyget iväg för sent för att man inväntade en hemlig militär transport ? Året var 1994 med Sovjetunionens fall, hade den amerikanska säkerhetstjänsten CIA ett finger med i spelet ? Var det sabotage ? Och vad visste de svenska topp-politikerna som de förtiger ?

Göran Claesson och Gunilla Egeryd, anhöriga efter Estoniakatastrofen, känner sig svikna av samhället. Foto: Hans Andersson.

- Jag räknar inte längre med att få veta sanningen om vad som hände den där natten. Men förhoppningsvis kommer mina barnbarn eller barnbarnsbarn få veta den, säger Gunilla Egeryd. Nu har jag kommit fram till inställningen "Gör något åt det du kan göra något åt - lägg resten åt sidan". Göran jämför med den försvunna DC3:an - det militära signalspaningsplan som försvann 1952 och där sanningen kom fram först efter 50 år, när det bärgades från Östersjöns botten.

De förstår inte myndigheters och politikers beslut. Inte heller varför Estonia sjönk. Det är tydligt att många drabbade inte kan acceptera att inte någon tar på sig ansvaret eller ställs till svars för olyckan. Gunilla och Göran börjar kunna lägga den tyngsta sorgen bakom sig, även om de känner sig berövade möjligheten att göra ett avslut:

- Om du tänker dig en skilsmässa, så har den som lämnar redan hunnit bearbeta, men den som blir lämnad har det kvar. Vi som blivit lämnade, har aldrig fått chansen till ett avslut, säger Gunilla Egeryd.

I livskriser brukar drabbade kunna få hjälp och stöd. Göran erbjöds samtal på Bergshälsan, men han gick inte dit. Gunilla säger att den s k Posomgruppen - som är den krisgrupp som närsamhället och sjukvården ställer upp med vid stora olyckor och katastrofer - inte har koll på vilka Estonia-anhöriga som finns i Lindesberg. Hennes kontakt med dem som skulle ge henne stöd var inte heller som hon hade önskat.

Med så många omkomna från Lindesberg har tusentals lindesbergare någon anknytning till olyckan. Men Göran och Gunilla upplever att de får väldigt olika gensvar, att det är olika hur människor orkar lyssna:

- Har du inte lagt det där bakom dig !!?? brukar folk ibland säga, berättar Göran och

han återger det med en ton, som säger att sådana synpunkter inte lämnats med särskilt stor omtanke.

På söndag – årsdagen den 28 september – blir det en minneskonsert i Fellingsbro kyrka kl 18.00. Det blir också minneshögtider vid kyrkor i andra orter som drabbades särskilt hårt och kommunen håller en ceremoni vid Estonia-monumentet i parken intill pumphuset vid Strandpromenaden. Se program nedan.

Minneskonsert, kransnedläggning, ljuständning

Föreningen Anhöriga Estonia, FAE, inbjuder tillsammans med Kommunen och Kyrkan till en minneskonsert med sångkörer från kommunen (Akvileja samt körer från Fellingsbro och Näsby församlingar) i Fellingsbro Kyrka söndag 28 september, kl 18.00. Kaffe i Klockargården efter minneskonserten

Kransnedläggning och ljuständning

Lindesberg, minnesmonumentet lördag 27 september, kl 16.00

Tal av Anders Ceder, Christer Lenke

Ramsberg, nya kyrkogården söndag 28 september, kl 13.30 FAE

Guldsmedshyttan, kyrkogården söndag 28 september, kl 14.30 FAE

Lindesberg, södra kyrkogården söndag 28 september, kl 15.00 FAE

Frövi, kyrkan söndag 28 september, kl 16.00 FAE

Fellingsbro, kyrkan söndag 28 september, kl 17.00 FAE

Bakgrund (Sjöhistoriska museet):

En av de stora sjöolyckor som det talas mycket om i Sverige är Estoniakatastrofen. Natten till den 28 september 1994 sjönk passagerarfärjan m/s Estonia mitt ute i Östersjön. Hon var på väg från Tallinn till Stockholm. Ombord fanns 989 personer. 852 av dem dog. Bara 137 kunde räddas ur vattnet.

Många hoppades att fartyget skulle tas upp. Men så blev det aldrig. Sveriges, Finlands och Estlands regeringar bestämde att platsen där Estonia ligger på botten skall vara en grav och att gravfrid skall råda. Gravfrid betyder att den plats där människor ligger begravda ska lämnas ifred. Fortfarande är Estoniakatastrofen en svår fråga för många människor. Alla är inte överens med Haverikommissionen om varför Estonia sjönk.

Källa: LindeNytt.com

<https://lindenytt.com/nyheter/20-ar-efter-estoniakatastrofen-far-vi-nagonsin-veta-sanningen/>